

INTEGRACIÓ DE PRÀCTIQUES ARTÍSTIQUES D'INTERVENCIÓ MURAL EN ENTORNS EDUCATIUS

Dr. Enric Font Company | enricfont2310@ub.edu

Departament de Didàctiques Aplicades, secció d'Educació Visual i Plàstica
Universitat de Barcelona, Facultat d'Educació.

Introducció

L'autor explica i detalla la seva experiència fent ús del mural com una eina d'aprenentatge en assignatures d'Educació Visual i Plàstica (EVP) dels graus de Mestre d'Educació Infantil i Primària i d'Educació Social, Facultat d'Educació, Universitat de Barcelona (UB). Al Campus Mundet d'aquesta facultat s'han realitzat diferents intervencions plàstiques des del projecte *Integració de pràctiques artístiques d'intervenció mural en entorns educatius* liderat pel comunicant; des del 2019 està reconegut com un Projecte d'Innovació Docent (PID) pel Programa de Recerca, Millora i Innovació en la Docència i l'Aprenentatge (RIMDA) de la UB.

El projecte considera el mural una eina de treball adaptable a diferents situacions educatives. Es du a terme a través d'un projecte i un procés en grup desenvolupat a través de successives fases. Genera, alhora, una reflexió sobre l'ús de l'espai comú, l'espai públic, aprofundint el sentit de pertinença i promovent un ús responsable; esdevé una activitat pràctica de comunicació visual, una experiència d'immersió plàstica i artística on es valoren les possibilitats transformadores de l'art des d'un vessant popular i proper a l'alumnat, l'art urbà. Es treballen metodologies actives d'aprenentatge, possibilitant la coexistència de treball autònom i col·laboratiu.

Objectius

- 1 Reflexionar sobre l'ús responsable d'espais compartits, considerant la intervenció una relació d'intercanvi entre usuari i espai.
- 2 Realitzar una immersió en una experiència plàstica de creació a través d'estratègies d'art urbà. Aquest es percep amb empatia i proximitat i facilita l'accés a processos de creació.
- 3 Evidenciar, des d'un treball pràctic, la importància de les imatges i les seves possibilitats comunicatives. Analitzar els elements de configuració i organització a través d'un rigorós treball formal.
- 4 Convidar a l'alumnat a participar en el disseny del seu propi procés d'aprenentatge, a través d'entorns de treball col·laboratius i plantejant reptes metodològics i avaluatius.

Resultats i valoració

Ha sigut una tasca molt enriquidora per a tothom. A part de ser una eina educativa per desenvolupar diferents habilitats que no s'acostumen a treballar, per a nosaltres ha significat aprendre a treballar amb un objectiu comú i cohesionar-nos i cooperar entre tots per assolir-lo (estudiant AVP i Ed. Social, curs 21-22)

Penso que és primordial el fet de fer el mural. Poques vegades a la uni se'ns dona l'oportunitat, l'espai, el temps o la motivació de portar a la pràctica allò que dissenyem sobre paper. I passar de la teoria a la pràctica és clau. Et fa viure i entendre el procés amb major profunditat (estudiant AVP i Ed. Social, curs 21-22)

El que més valoro del procés del mural és sens dubte tota la part de planificació i organització prèvia a fer-lo. Ja que, tot i que l'elaboració del mural va ser sens dubte una experiència vivencial que vam poder compartir totes les persones de la classe juntes, el fet de poder aprendre un per un tots els passos necessaris per a planificar una activitat d'aquest caràcter és un material que em serà pràctic per a la meua vida laboral (estudiant AVP i Ed. Social, curs 20-21)

El consens i la participació per crear quelcom que és de tots/es, ja que normalment en tota l'etapa acadèmica ens preparem per aconseguir fites de manera individual (estudiant AVP i Ed. Social, curs 20-21)

Intervencions murals en el Campus Mundet

Fes Match

Fes Match és la posada en escena d'una realitat visual mediàtica i un joc. Els i les participants evolucionen de simples espectadors a participants actius, valorant el coneixement de personatges de sèries i produccions visuals mediàtiques de l'àmbit infantil o familiar. Utilitza estratègies plàstiques d'intervenció de l'art urbà: de la pintura mural al treball amb plantilles passant per mosaics, llunes, objectes i *paste-up*.

Cultura Visual i Infància

Grau de Mestre d'Educació Primària, Menció EVP
Curs 2019-2020

Valoració del contingut treballat:
Rols dels personatges representats.
Relació entre àmbits culturals.

Eines de recollida de dades
Treballs d'anàlisi reflexiva.

Avaluació
Avaluació del docent

Migrants i refugiats

A causa de la pandèmia, no es va poder realitzar la intervenció física; així i tot, es va treballar una part del recorregut, fent especial èmfasi en la preparació i la immersió en una experiència plàstica.

Arts Visuals i Plàstiques i Educació Social

Optativa del Grau d'Educació Social
Curs 2019-2020

Valoració
Procés de treball i assoliment d'aprenentatges.

Eines de recollida de dades
Enquesta individual.

Avaluació
Avaluació del docent.

En el tram final de la pandèmia, els murals acompanyen l'estudiantat en el retorn gradual a les aules. Els dos murals tenen un referent comú: valorar els moments positius de la situació de confinament.

La felicitat de les petites coses

La felicitat de les petites coses identifica i representa d'una manera literal i figurativa aquelles escenes, objectes i moments que ens han acompanyat aportant moments de felicitat durant els períodes de confinament.

L'ull del cicló

L'ull del cicló es pinten un conjunt d'imatges no figuratives, de formes i colors que transmeten alegria i il·lusió, calma i tranquil·litat, buscant la comunicació visual a través de sensacions i emocions.

Arts Visuals i Plàstiques i Educació Social

Optativa del Grau d'Educació Social
Curs 2020-2021

Valoració
Procés de treball i assoliment d'aprenentatges.
Impacte.

Eines de recollida de dades
Enquesta individual als participants.
Enquesta als usuaris.

Avaluació
Autoavaluació.

Els colors de Mari Chordà

Ret homenatge a la desapareguda Rosa Tarruella Planas, professora del Departament de Didàctiques Aplicades, docent a la Facultat d'Educació durant més de vint anys. Entre 19 propostes de les estudiants, es va escollir el treball de Sara Castro, inspirat en l'obra de l'artista catalana Mari Chordà.

Avaluació
Autoavaluació.

Didàctica de l'Educació Visual i Plàstica

Obligatòria del Doble Grau de Mestre d'Educació Infantil i Mestre de Primària
Curs 2021-2022

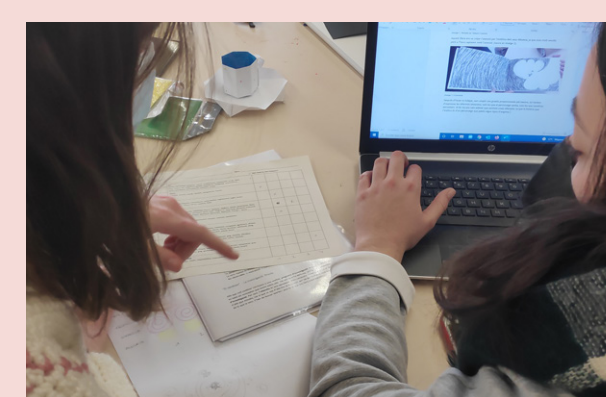
Valoració
Satisfacció del treball i aplicabilitat a l'aula.

Eines de recollida de dades
Qüestionari.

Parets generatives

Fixant-nos, entre altres, en el treball d'Eltono, Anna Taratiel o Domestic Data Streamers i treballant en format mitjà, s'exploren noves possibilitats per generar imatges de resultat incert a partir d'una presa de decisions prèvia.

Cultura Visual i Infància

Grau de Mestre d'Educació Primària, Menció EVP
Curs 2021-2022

Valoració:
Procés de treball i aplicabilitat del contingut.

Eines de recollida de dades
Treball reflexiu.

Avaluació
Avaluació del docent.

Es realitzen dos murals amb missatges d'interès social. Amb la mirada posada en artistes locals com Rock Blackblock i Andrea BToy, es treballa amb plantilles, proposant l'aprenentatge d'un procés aplicable en diferents àmbits.

Forma part del canvi

Forma part del canvi demana implicació davant de la imminència del canvi climàtic.

Stop explotació infantil

Stop explotació infantil busca una reflexió a través d'imatges impactants distribuïdes en l'espai d'intervenció.

Arts Visuals i Plàstiques i Educació Social

Optativa del Grau d'Educació Social
Curs 2021-2022

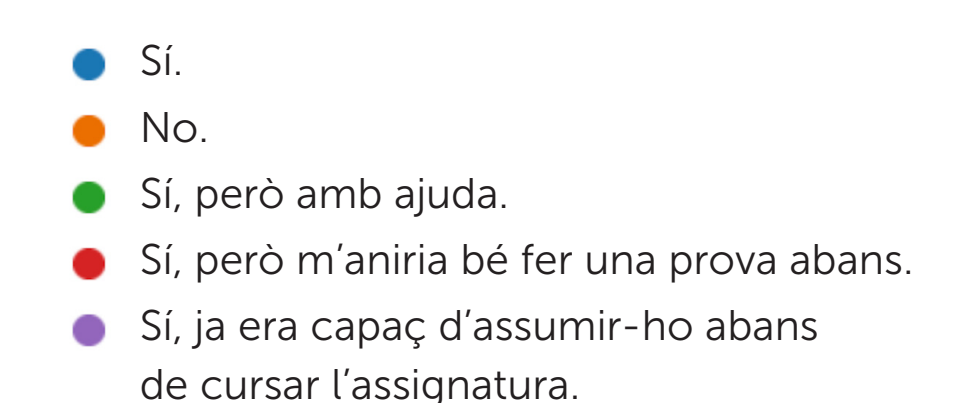
Valoració
Procés de treball i assoliment d'aprenentatges.

Eines de recollida de dades
Enquesta a l'alumnat.

Avaluació
Autoavaluació i avaluació del docent.

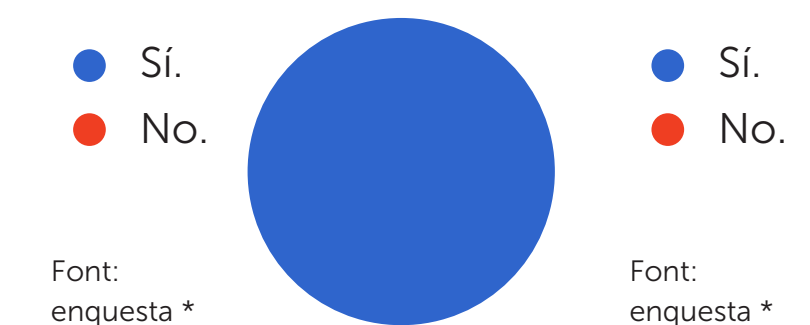
Anàlisi

Et veuries capaç d'assumir l'encàrrec d'una proposta similar en un projecte extern?

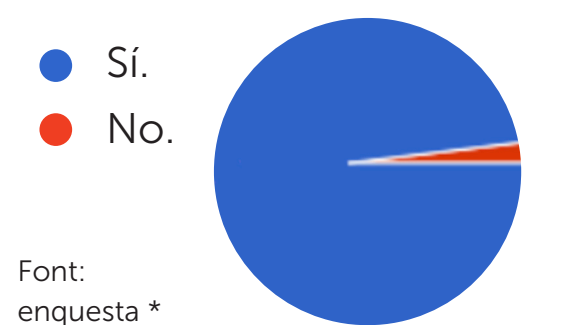
AVP i Ed. Social (TE) Curs 2019-2020
AVP i Ed. Social (MD) Curs 2020-2021
AVP i Ed. Social (TE) Curs 2019-2020

Consideres que la Universitat és un lloc adequat per fer-hi murals?

Font: enquesta *

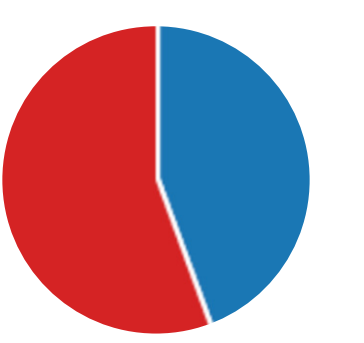
Consideres que el mural pot ser una eina de transformació social?

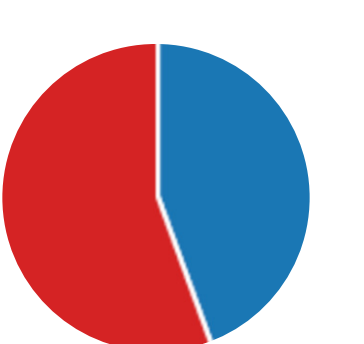
Font: enquesta *

Valora la presència de murals amb contingut al Campus Mundet

- Em sembla bé els murals que hi actualment, en aquestes ubicacions.
- Em sembla bé el nombre de murals que hi ha ara, però preferiria altres ubicacions.
- Em sembla innecessari que hi hagi murals al campus.
- Em semblaria bé que hi hagués, a més, altres murals en el campus.

AVP i Ed. Social (MD) Curs 2019-2020

AVP i Ed. Social (TE) Curs 2019-2020

Qui creus que hauria de decidir el missatge que es pinta en aquests murals?

- Els alumnes de l'assignatura Arts Visuals i Plàstica.
- Tot el col·lectiu d'estudiants de la Facultat d'Educació.
- Els estudiants del grau on es troba el mural.

Font: enquesta *

Autoavalua't amb una nota de l'1 al 10 el teu treball i implicació en el projecte mural

		Participants	Nota
AVP i Ed. Social (TE)	2019-20	14	8,43
AVP i Ed. Social (MD)	2020-21	9	7,875
AVP i Ed. Social (TE)	2020-21	11	8,55
AVP i Ed. Social (MD)	2021-22	15	8,8
AVP i Ed. Social (TE)	2021-22	9	9,1

Valora el nivell de satisfacció personal amb el mural realitzat pel teu grup.

		Participants	Nota
AVP i Ed. Social (TE)	2019-20	14	-
AVP i Ed. Social (MD)	2020-21	9	8,44
AVP i Ed. Social (TE)	2020-21	11	9,18
AVP i Ed. Social (MD)	2021-22	14	9,36
AVP i Ed. Social (TE)	2021-22	9	8,86

Valora de l'1 al 10 la preferència pel tipus d'avaluació

	Participants	Nota
AVP i Ed. Social, curs 2019-2020, 14 participants		
Avaluació realitzada pel docent		6,86
Autoavaluació		8,86
Avaluació compartida		8,72
Autoavaluació + avaluació compartida		9,14

* Enquesta realitzada a 53 estudiants del Grau d'Educació Social, el mes de maig de 2022.